

This question paper contains 4+2 printed pages]

HPAS (Main)—2016

SANSKRIT

Paper I

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 100

Note :— Question Nos. 1-3 may be answered either in Sanskrit or in the medium of examination opted by the candidate.

सूचना :— 1-3 प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन अथवा अभ्यर्थिना परीक्षार्थं चयनितेन माध्यमेन उत्तरितुं शक्याः ।

1. (a) Disjoin the following *padas* quoting relevant

Sūtras :

10

अधस्तनेषु पदेषु सूत्रोल्लेखपूर्वकं सन्धिविच्छेदः

कार्यः —

गवेन्द्रः, नायकः, उल्लेखः, शिवोऽर्च्यः।

P.T.O.

- (b) Indicate the case-ending in the following underlined words quoting relevant Sūtras : 10

अधःप्रदत्तेषु रेखाङ्कितपदेषु सूत्रोल्लेखपुरस्सरं विभक्ति-निर्देशो

विधेयः —

हरिः वैकुण्ठम् अधिवसति, चौराद् विभेति, बालः मातुः
स्मरति, शिरसा खल्वाटः ।

Or/(अथवा)

- (a) Indicating the name of compound in the following words explain their dissolution : 10

अधःप्रदत्तेषु पदेषु समासनाम उल्लिख्य तत्र विग्रहः

प्रदर्शनीयः —

उपगङ्गम्, अन्नोत्पादकः पितरौ, पीताम्बरः ।

- (b) Change the following sentences into active or passive voice as applicable : 10

अधोऽङ्कितवाक्यानि कर्मवाच्येऽथवा कर्तृवाच्ये प्रयोगानुकूलं परिवर्तनं कुर्वन्तु :

(i) छात्रः पुस्तकं पठति।

(ii) पशुना जलं पीयते।

(iii) चौरैः धनानि चोर्यन्ते।

(iv) अस्माकं वीरसैनिकाः शत्रून् जयन्ति।

2. Indicate the special features of Vedic Sanskrit and stamp your answer with apt illustrations as far as possible : 20

वैदिकसंस्कृतस्य विशिष्ट लक्षणानि प्रतिपाद्यताम् अथ च स्वकीयम् उत्तरं यथासम्भवम् उचितोदाहरणैः सम्पोष्यताम्।

Or/(अथवा)

Evaluate the contribution made by Sanskritists to the field of linguistic studies.

भाषाविज्ञानस्य अध्ययनक्षेत्रे संस्कृतज्ञैः प्रदत्तस्य अवदानस्य मूल्याङ्कनं विधीयताम्।

3. Give a brief account of the development of Sanskrit lyric poetry and determine there the place of the Gitagovinda. 20

संस्कृतगीतिकाव्यस्य विकासक्रमस्य संक्षिप्तं विवरणं दत्त्वा तत्र गीतगोविन्दस्य स्थानं निर्धारयत।

Or/(अथवा)

Write an introductory note on sixteen sacraments and describe their utility in the human life.

षोडशसंस्कारान् अधिकृत्य एका परिचयात्मिका टिप्पणी टीक्यताम् मानवजीवने च तेषाम् उपयोगित्वं वर्णनीयम्।

4. Translate the following passage into Sanskrit : 20

अधोऽङ्कित गद्यांशस्य संस्कृतानुवादो विधेयः —

भारत एक धर्मप्रधान देश है। यहाँ के लोग सभी धर्मों का आदर करते हैं और परस्पर सौहार्दपूर्वक रहते हैं। कुछ स्वार्थी तत्व धर्म का चोला धारण कर शेर की खाल में छिपे गधे के समान भक्तों को धोखा देते हैं। ये भक्तों को न केवल धोखा देते हैं, अपितु धार्मिक उन्माद फैलाते हैं। ये देश की एकता और अखण्डता के गुप्त शत्रु हैं। राजनेता भी इनसे कम नहीं हैं। इनमें राष्ट्रीय भावना का नितान्त अभाव है। ये नेता जाति, भाषा, धर्म, प्रान्त के नाम पर जनता को आपस में लड़ते हैं और अपना स्वार्थ सिद्ध करते हैं।

Or/(अथवा)

The Buddha appeared in this land of karma-yogins for the welfare and happiness of many. He preached his Dhamma among the common people and brought them out of darkness of fake Dharma. He urged his

P.T.O.

disciples to retain his teachings pure. The main aim of the teaching of Dhamma was to bring happiness to the world. He never taught people to follow or to believe blindly anybody. He inspired his followers to see within their ownelves. This is the reason that Buddhism spread over the most of the parts of the world.

5. Write a short essay in your own Sanskrit on the following topic : 20

अधोऽङ्कितविषयम् अवलम्ब्य अनतिदीर्घम् स्वसंस्कृतेनिर्मितम् एकं
निबन्धं लिख्यताम्:

सर्वेषु राजतन्त्रेषु लोकतन्त्रं विशिष्यते।

Or/(अथवा)

भारतीय संस्कृतिः।